

ОФІС
ГЕНЕРАЛЬНОГО
ПРОКУРОРА

ДЕРЖАВНЕ БЮРО
РОЗСЛІДУВАНЬ

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

НАКАЗ

«11» февраля 2023 року

Київ

№ 333 / 628 / 4354/5

Про затвердження Порядку взаємодії органів прокуратури, Державного бюро розслідувань та Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини під час розгляду справ і забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини щодо ефективного розслідування катувань, нелюдського чи такого, що принижує людську гідність, поводження або покарання

Відповідно до статей 9, 17 Закону України «Про прокуратуру», статей 12, 22 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», пункту 10 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228, з метою підвищення ефективності міжвідомчої взаємодії у сфері захисту прав людини

НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити Порядок взаємодії органів прокуратури, Державного бюро розслідувань та Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини під час розгляду справ і забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини щодо ефективного розслідування катувань, нелюдського чи такого, що принижує людську гідність, поводження або покарання, що додається.

2. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
3. Контроль за виконанням цього наказу залишаємо за собою.

Генеральний прокурор

Андрій КОСТІН

**Директор
Державного бюро розслідувань**

Олександр СУХАЧОВ

Міністр юстиції України

Денис МАЛЮСЬКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Офісу Генерального прокурора,
Державного бюро розслідувань,
Міністерства юстиції України

від 21 лютого 2023 року
№ 333 / 628 / 4354/5

ПОРЯДОК

взаємодії органів прокуратури, Державного бюро розслідувань та Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини під час розгляду справ та забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини щодо ефективного розслідування катувань, нелюдського чи такого, що принижує людську гідність, поводження або покарання

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок регулює особливості взаємодії органів прокуратури, Державного бюро розслідувань та Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини (далі – Уповноважений) під час здійснення досудового розслідування слідчими Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) кримінальних правопорушень, пов'язаних з катуванням або нелюдським чи таким, що принижує людську гідність, поводженням або покаранням (далі – кримінальні правопорушення) у порядку виконання рішень Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), процесуального керівництва досудовим розслідуванням цих кримінальних правопорушень та обміну інформацією з Уповноваженим.

1.2. Порядок взаємодії прокурорів, слідчих ДБР та Уповноваженого визначається відповідно до положень Конституції України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – ЄКПЛ), інших міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), Законів України «Про прокуратуру», «Про Державне бюро розслідувань», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», інших нормативно-правових актів України та з урахуванням практики ЄСПЛ.

1.3. Діяльність прокурора та слідчого ДБР повинна відповідати принципам ефективності досудового розслідування і фіксації катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, викладених у Стамбульському протоколі (представлений Верховному комісару ООН з прав людини 09 серпня 1999 року).

1.4. Основні поняття, що використовуються в Порядку, визначено в національному законодавстві України.

1.5. Забезпечення взаємодії та обміну запитуваною інформацією між слідчими ДБР та прокурорами (процесуальними керівниками) покладається: в Офісі Генерального прокурора (далі – ОГП), обласних прокуратурах – на керівників відповідних спеціалізованих підрозділів та їх прокурорів; у ДБР – на керівників слідчих підрозділів, а також слідчих, яким доручено проведення досудового розслідування у кримінальних провадженнях цієї категорії.

2. Організація взаємодії під час забезпечення представництва України в ЄСПЛ

2.1. Уповноваженим після отримання від ЄСПЛ матеріалів справи, у якій має бути подана позиція України щодо можливого порушення статті 3 ЄКПЛ, надсилається до ОГП запит з метою отримання необхідної інформації та матеріалів у цій справі з визначенням достатнього терміну виконання, але не менше ніж 14 днів. У виключних випадках, за необхідності термінової підготовки інформації, Уповноваженим може встановлюватись менший термін виконання запиту з відповідним обґрунтуванням. Якщо досудове розслідування здійснювалось слідчими ДБР, копія запиту також надсилається до ДБР. Запит направляється поштою та/або через систему електронної взаємодії.

2.2. З метою забезпечення виконання запиту Уповноваженого ДБР невідкладно витребує необхідну інформацію та документи з відповідного територіального управління та в межах строків, визначених у запиті, направляє їх поштою та/або через систему електронної взаємодії до ОГП для узагальнення та подальшого надання Уповноваженому.

2.3. На виконання запиту Уповноваженого ОГП невідкладно витребує у відповідної обласної прокуратури наявну інформацію про хід і результати розгляду скарг, досудового розслідування та/або судового розгляду відповідного кримінального провадження (кримінальної справи), повноту вжитих заходів щодо перевірки можливих порушень статті 3 ЄКПЛ та інші обставини, які мають значення під час розгляду справи. Запитувана інформація та матеріали надаються Уповноваженому спеціалізованим підрозділом ОГП або безпосередньо обласною прокуратурою, якщо про це зазначено в запиті ОГП.

2.4. У разі, якщо за фактами катувань, нелюдського чи такого, що принижує людську гідність, поводження або покарання, викладеними у заяві до ЄСПЛ, досудове розслідування не проводилось, слідчим ДБР або прокурором, який отримав запит Уповноваженого, у порядку ст. 214 КПК України вносяться відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) та розпочинається досудове розслідування.

2.5. Якщо за результатами досудового розслідування слідчим ДБР прийнято рішення про закриття такого кримінального провадження, прокурор вживає заходів щодо організації вивчення законності та обґрунтованості прийнятого рішення.

2.6. Про результати досудового розслідування у таких кримінальних провадженнях та прийняте процесуальне рішення ОГП або безпосередньо обласна прокуратура повідомляє Уповноваженого після надходження відповідного запиту з наданням копії цього рішення.

3. Організація взаємодії під час досудового розслідування у кримінальних провадженнях, досудове розслідування в яких здійснюється на виконання рішень ЄСПЛ за фактами порушення статті 3 ЄКПЛ

3.1. У разі постановлення ЄСПЛ рішення, в якому констатовано порушення статті 3 ЄКПЛ (крім рішень, у яких констатовано порушення щодо неналежних умов тримання під вартою та щодо надання неналежної медичної допомоги), Уповноважений протягом 10 днів від дня одержання повідомлення про набуття рішенням статусу остаточного надсилає до ОГП та ДБР автентичний переклад відповідного рішення суду та інформує про необхідність вжиття додаткових індивідуальних та загальних заходів, а також про порядок і строки їх виконання.

3.2. Якщо за фактами, викладеними у рішенні ЄСПЛ, досудове розслідування раніше не проводилося, слідчий ДБР або прокурор, який отримав запит Уповноваженого, у порядку статті 214 КПК України зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР та розпочати досудове розслідування.

3.3. У разі, якщо за результатами постановленого ЄСПЛ рішення за статтею 3 ЄКПЛ внесено відомості до ЄРДР або скасовано попередні процесуальні рішення, нове розслідування повинно спрямовуватись на усунення недоліків, встановлених рішенням ЄСПЛ. Якщо недоліки, встановлені рішенням ЄСПЛ, неможливо усунути через об'єктивні причини (спливи часу, смерть потерпілого або свідків тощо), слідчий або прокурор повинні детально зазначити про такі причини в обґрунтованому рішенні за результатами розслідування з долученням до матеріалів кримінального провадження підтверджених документів.

3.4. Досудове розслідування у кримінальних провадженнях цієї категорії здійснюється слідчими територіальних управлінь ДБР за правилами територіальної підслідності згідно з вимогами КПК України, а за наявності підстав – слідчими Головного слідчого управління ДБР. Процесуальне керівництво у кримінальних провадженнях указаної категорії здійснюється спеціалізованими підрозділами обласних прокуратур, а за наявності підстав – спеціалізованим підрозділом ОГП.

3.5. З метою ефективного розслідування кримінальних правопорушень зазначеної категорії слідчим складається письмовий план проведення досудового розслідування, який погоджується процесуальним керівником і не є процесуальним рішенням. План проведення досудового розслідування повинен включати:

– перелік порушень, встановлених у рішенні ЄСПЛ;

- перелік слідчих версій подій та окремо версію подій потерпілого (потерпілих);

- перелік обставин, що підлягають доказуванню;

- опис фактичних даних, які слід здобути, щоб підтвердити існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню, для кожної з версій окремо;

- процесуальний спосіб пошуку, перевірки або фіксації відомостей;

- відповідальних виконавців, заплановані заходи та строки їх виконання тощо.

3.6. Перед прийняттям остаточного процесуального рішення слідчим, прокурором перевіряється:

- чи з'ясовано всі обставини події (справи);

- чи взято до уваги та проведено перевірку всіх версій, у тому числі й тих, що висувались потерпілим (його представником);

- чи був потерпілий належним чином поінформований про хід досудового розслідування, чи брав у ньому участь та чи мав таку можливість.

3.7. У виключних випадках, якщо з'ясовані фактичні обставини суперечать обставинам, встановленим ЄСПЛ, причини таких суперечностей детально та ґрунтовно вказуються у мотивувальній частині відповідного процесуального рішення з посиланням на докази.

3.8. За наявності підстав, передбачених статтею 284 КПК України, для закриття слідчим, прокурором кримінального провадження у відповідній постанові повинні чітко та однозначно викладатися встановлені фактичні обставини кримінального правопорушення, щодо якого здійснювалось досудове розслідування, посилання на проведені слідчі дії із зазначенням їх дат та зібрані докази. Крім того, у постанові вказується, які фактичні обставини не вдалось встановити або які докази не вдалось отримати, з яких причин та які заходи для цього вжито, чи є вони вичерпними.

3.9. Копія постанови слідчого про закриття кримінального провадження невідкладно, але не пізніше 5 робочих днів надсилається прокурору.

У випадку закриття кримінального провадження щодо підозрюваного впродовж 3 календарних днів із часу прийняття рішення для перевірки його законності та обґрунтованості матеріали кримінального провадження надаються керівнику обласної прокуратури або його першому заступнику чи заступнику згідно з компетенцією.

3.10. У разі згоди з постановою про закриття кримінального провадження керівником обласної прокуратури впродовж 30 календарних днів, а у випадку закриття кримінального провадження щодо підозрюваного – протягом 5 календарних днів з моменту надходження її копії забезпечується направлення до спеціалізованого підрозділу ОГП матеріалів цього провадження разом із висновком про законність прийнятого рішення для подальшого інформування Уповноваженого.

4. Інформування Уповноваженого про стан і результати досудового розслідування у кримінальних провадженнях, досудове розслідування в яких здійснюється на виконання рішень ЄСПЛ за фактами порушення статті 3 ЄКПЛ

4.1. Уповноваженим не пізніше ніж за 30 днів до дати надання до Комітету міністрів Ради Європи звіту Уряду щодо виконання відповідних рішень ЄСПЛ надсилаються до ОГП запити з метою отримання інформації, яку необхідно надати Комітету міністрів Ради Європи, з визначеним достатнім терміном виконання, але не менше ніж 14 днів. У виключних випадках, за необхідності термінової підготовки інформації, Уповноваженим може встановлюватися менший термін виконання запиту з відповідним обґрунтуванням. У разі отримання від Комітету міністрів Ради Європи повідомлення відповідно до Правила 9 Комітету міністрів Ради Європи щодо нагляду за виконанням рішень та умовами дружнього врегулювання Уповноваженим невідкладно, але не пізніше ніж наступного робочого дня надсилається до ОГП / ДБР або безпосередньо до обласної прокуратури відповідний запит щодо надання інформації.

4.2. Керівники обласних прокуратур щоквартально, не пізніше 5 числа місяця, наступного за кварталом, інформують спеціалізований підрозділ ОГП про стан досудового розслідування або судового розгляду кримінальних проваджень за фактами встановлення рішеннями ЄСПЛ порушень статті 3 ЄКПЛ для подальшого надання інформації Уповноваженому.

**Департамент протидії
порушенням прав
людини у
правоохоронній та
пенітенціарній сферах
Офісу
Генерального
прокурора**

**Головне слідче
управління
Державного бюро
розслідувань**

**Уповноважений у
справах
Європейського суду з
прав людини**